

SXEDIO.57C

27.2.1924: ΟΙ ΠΑΛΙΟΗΜΕΡΟΛΟΓΙΤΕΣ. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος Γ, παράλληλα με την πολιτική κρίση που είχε να αντιμετωπίσει στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του **1920** με τους Έλληνες της Κύπρου να μη συνεργάζονται με την τοπική Κυβέρνηση και τη Βρετανία να αρνείται επίμονα να ικανοποιήσει το αίτημα τους για ένωση με την Ελλάδα, ένα άλλο πρόβλημα που ξέσπασε, εκκλησιαστικό αυτή τη φορά, συγκλόνιζε τα θεμέλια της Εκκλησίας και προκαλούσε διάσπαση και σάλο: Το θέμα του νέου και του παλιού Ημερολογίου και των ανθρώπων που επέλεξαν να συνεχίσουν να εφρμόζουν το παλιό Ημερολόγιο με αποτέλεσμα να αποκαλούνται παλιοημερολογίτες.

Ολα άρχισαν την άνοιξη του **1923** όταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτιος είχε συγκαλέσει Πανορθόδοξο συνέδριο στις **5** Ιουνίου **1923** για συζήτηση θεμάτων που απασχολούσαν την ελληνική Ορθοδοξία.

Το συνέδριο, στο οποίο αντιπροσωπεύθηκε και η Εκκλησία της Κύπρου, αποφάσισε να συγχρονίσει το ημερολόγιο της Ανατολικής Εκκλησίας με το Ημερολόγιο του υπολοίπου κόσμου.

Μέχρι το **1923** χρησιμοποιούνταν στην Κύπρο από όλους σχεδόν, δυο ημερομηνίες για καθορισμό μιας: Η παλιά και η νέα. Το παλιό Ημερολόγιο ήταν **13** ημέρες πίσω κι έτσι ακόμα και οι εφημερίδες ή και όλα τα γραπτά κείμενα καθορίζονταν ως εξής: **11/24** Φεβρουαρίου **1923** ή **22/1** Φεβρουαρίου **1923**.

Το παλιό Ημερολόγιο ήταν το Ιουλιανό που για **1600** χρόνια ήταν το Ημερολόγιο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και ολόκληρου του χριστιανικού κόσμου και το νέο, ήταν το Γρηγοριανό. Με αυτό σήμαινε ότι οι ημερομηνίες θα πήγαιναν κατά **13**

ημέρες πιο μπροστά.

Ημέρα εφαρμογής του νέου ημερολογίου καθορίστηκε η **30 Σεπτεμβρίου 1923**. Αυτό σήμαινε ότι ο κόσμος θα κοιμόταν στις **30 Σεπτεμβρίου 1923** και θα... ξυπνούσε στις **14 Οκτωβρίου**. Έτσι ο Οκτώβρης θα ήταν ο πιο μικρός μήνας. Λεπτομέρειες των αλλαγών έδινε η εφημερίδα "Τάϊμς" της Νέας Υόρκης σε άρθρο της που αναδημοσίευσε στις **22 /1 Φεβρουαρίου, 1923** η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας.

Προλογίζοντας το άρθρο η εφημερίδα "Ελευθερία" έγραφε (Μεταγλώττιση):

"Ένα από τα μεγάλα διαβήματα στα οποία προέβη ο ρηξικέλευθος Πατριάρχης Μελέτιος είναι η κατά την περασμένη άνοιξη σύγκληση του Πανορθόδοξου συνεδρίου, το οποίο ασχολήθηκε για τη λύση σπουδαίων προβλημάτων, τα οποία από αιώνες απασχόλησαν την ελληνική Ορθοδοξία.

Το συνέδριο επιπλέον έλυσε και το ζήτημα του συγχρονισμού του Ημερολογίου της Ανατολικής Εκκλησίας προς το ημερολόγιο όλου του πολιτισμένου κόσμου. Για το σπουδαίο αυτό βήμα προς τα εμπρός ασχολήθηκε επανειλημμένα και ο ξένος τύπος και πρόσφατα η αμερικανική εφημερίδα "Τάϊμς".

Έγραψε η εφημερίδα σε άρθρο της:

"Εκατομύρια άνθρωποι όταν ξαπλώσουν τη νύκτα της **30ης Σεπτεμβρίου** θα ξυπνήσουν τη **14η Οκτωβρίου**, ο οποίος έτσι θα είναι ο μικρότερος μήνας στη ζωή τους.

Οι οπαδοί του Ιουλιανού Ημερολογίου, θα χάσουν **13** ημέρες από το Ημερολόγιο τους. Όλη η υπόθεση προκύπτει από ένα λάθος, το οποίο έκαμε ο Ιούλιος Κασιαρας πριν από εκατοντάδες χρόνια, η δε αλλαγή θα προκύψει ύστερα από την απόφαση του Πανορθόδοξου Συνεδρίου των διαφόρων κλάδων της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, το οποίο έγινε την περασμένη άνοιξη οπότε αποφασίστηκε όπως εγκαταλειφθεί το Ιουλιανό Ημερολόγιο, το οποίο για **1600** χρόνια ήταν το Ημερολόγιο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και ολόκληρου του χριστιανικού

κόσμου.

Η αλλαγή έγινε στις **13** Οκτωβρίου, κατά το Γρηγοριανό ημερολόγιο.

Παρά τις αντιρρήσεις των μαθητών του σχολείου, οι οποίοι ίσως φαντάζονται τον Ιούλιο Καίσαρα ως άνθρωπο με παλιές ιδέες, ο Ιούλιος Καίσαρας δεν ήταν οπισθοδρομικός άνθρωπος καθότι αυτός πολύ λίγο σεβόταν τις επικρατούσες συνήθειες όπως και κάθε πρωτοετής του αμερικανικού Κολλεγίου.

Όταν είχε πληροφορηθεί ότι το παλαιό Ρωμαϊκό Ημερολόγιο δεν συμφωνούσε με τον Ηλιο και τις εποχές και ότι οι γιορτές έρχονταν στον ακατάλληλο καιρό, φώναξε τους αστρονόμους και άχισε να θέτει το ημερολόγιο σε βάσεις, τις οποίες υπεδείκνυε ο υπολογισμός και η καταλληλότητα των πραγμάτων.

Ο Καίσαρας επινόησε τα δισκέετα χρόνια κάθε τέσσερα χρόνια και έτσι νόμισε ότι το πρόβλημα λύθηκε.

Κατά τα τέλη του **15ου** αιώνα αποκαλύφθηκε ότι το Ημερολόγιο είχε διαφορά δέκα ημερών με τον ήλιο.

Ο Πάπας Γρηγόριος ο Δέκατος Τρίτος συγκάλεσε Συνέδριο αστρονόμων, οι οποίοι επιδόθηκαν στη διόρθωση του Ιουλιανού Ημερολογίου, με την οποία κάθε εκατό χρόνια παραλειπόταν μια ημέρα του δίσεκτου έτους. Το τελευταίο δηλαδή δίσεκτο εκτός αν ο αριθμός του ήταν διαιρετός με το **400**.

Κατά τον κανόνα αυτό το **1900** το οποίο έπρεπε να είναι δίσεκτο δεν ήταν καθότι ο αριθμός **1900** δεν διαιρείτο ακριβώς από το **400**. (Δίσεκτα χρόνια είναι εκείνα τα χρόνια, τα οποία διαιρούνται με το **4**. Το **1900** είναι διαιρετό με το **4** και επομένως έπρεπε να είναι δίσεκτο. Επειδή όμως ο αριθμός **1900** δεν είναι διαιρετός με το **400** σύμφωνα με την απάλειψη μιας ημέρας κάθε **100** χρόνια, δεν ήταν δίσεκτο ενώ το **2000** θα είναι (ήταν).

Το Γρηγοριανό Ημερολόγιο έγινε αμέσως ασπαστό από το Ρωμαϊκό Καθολικό κόσμο αλλά στο μεταξύ οι Ανατολικές Εκκλησίες είχαν αποχωρισθεί από τη Ρώμη ταυτόχρονα δε και τα διαμαρτυρούμενα

Εθνη παρέμειναν στο παλαιό Ημερολόγιο. Η Αγγλία δέχθηκε το Γρηγοριανό Ημερολόγιο το **1752** (Πολλά επεισόδια και όχι λίγη αναστάτωση έλαβαν χώρα στην Αγγλία ιδιαίτερα από μέρους των εργατών, οι οποίοι νόμιζαν ότι οι εργοδότες τους έφαγαν **12** ημέρες του μισθού τους. Τότε η διαφορά ήταν **12** ημέρες).

Το παλιό ημερολόγιο βρισκόταν σε ισχύ μέχρι το **1918** στη Ρωσία, η δε Ρουμανία και η Σερβία αποδέχθηκαν το νέο ημερολόγιο, ένα χρόνο μετά. Σήμερα μόνο η Ορθόδοξη Εκκλησία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα ακολουθούν το παλαιό Ημερολόγιο. Οι Ρουθιανοί Καθολικοί ή Ουνίτες όπως ονομάζονται στην Ευρώπη που κατοικούν κυρίως στη Ρωσική Ουκρανία και ανέρχονται πάντοτε στο παλαιό ημερολόγιο, παρόλον ότι αναγνωρίζουν ως αρχή τον Πάπα μισούν τόσο τους Ορθόδοξους και Καθολικούς γείτονες τους, ώστε δεν θα ασπασθούν το ίδιο Ημερολόγιο όπως οι άλλοι.

Η μεταβολή του παλιού Ημερολογίου κάμνει, ώστε οι εορτές των Χριστουγέννων να συμπέσουν φέτος την ίδια ημέρα και για τους Έλληνες και για τους Αμερικανούς".

Η Εκκλησία της Κύπρου όμως έβλεπε πολλά προβλήματα στην αρχή και εξέφραζε φόβους ότι θα υπήρχε διάσπαση. Τέτοια θέση έπαιρνε όπως αποκάλυψε αργότερα ο Μητροπολίτης Πάφου και ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος. Ετσι όταν στις **12** Αυγούστου **1923** συνήλθε η Ιερά Σύνοδος σε έκτακτη συνεδρία για να μελετήσει το όλο θέμα αποφάσισε να εισηγηθεί στη Μεγάλη Εκκλησία τη σύγκληση Διορθόδοξου συνεδρίου για μελέτη του όλου θέματος (**Ελευθερία 12.8.1923**):

" Ο Μ. Αρχιεπίσκοπος αφού προσηγόρευσε τα συνοδικά μέλη, έθεσε προ αυτών τας ληφθείσας εν Κωνσταντινουπόλει αποφάσεις του Πανορθόδοξου συνεδρίου ως προς το ζήτημα του ημερολογίου και άλλα εκκλησιαστικά ζητήματα, εισηγήθη δε όπως η Εκκλησία Κύπρου μη σπεύση εις την εφαρμογήν των ληφθεισών αποφάσεων έννεκα της ανωμάλου καταστάσεως ην διατρέχουσι τα εθνικά και εκκλησιαστικά ημών πράγματα, αναμείνη δε την απόφασιν όλων των

Ορθοδόξων Εκκλησιών μέχρι της συγκλήσεως Οικουμενικής Συνόδου.

Μετά συζήτησιν των συνοδικών μελών ανταλλαγήν γνώμων ελήφθη απόφασις όπως εις ουδέν διάβημα προβή επί του παρόντος η Εκκλησία Κύπρου.

Κατά συγκυρίαν δε είχε ληφθή την πρωτεραίαν παρά του Μ. Αρχιεπισκόπου τηλεγράφημα του προεδρεύοντος της Ιεράς Συνόδου της Μεγάλης Εκκλησίας, όπερ ο Μακαριώτατος υπέβαλεν ενώπιον των συνοδικών και το οποίον έχει ως εξής:

" Εγγίζοντος ορισθέντος χρόνου εφαρμογής ημερολογίου, παρακαλούμεν επισπεύσατε απάντησιν".

Μετά την ληφθείσαν υπό της Εκκλησίας Κύπρου απόφασιν, ο Μ. Αρχιεπίσκοπος απέστειλε προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον το ακόλουθον απαντητικόν τηλεγράφημα:

" Ιερά Σύνοδος Κύπρου διασκεπτομένη επί των αποφάσεων του διορθοδόξου συνεδρίου έχουσα υπ' όψιν την κρισιμότητα των εθνικών και εκκλησιαστικών πραγμάτων παρακαλεί την Μεγάλην Εκκλησίαν όπως αναβάλη την εφαρμογήν των αποφασισθέντων εν οίς και το περί Ημερολογίου, εισηγηθή δε τούτο λοιπαίς αδελφαίς Εκκλησίαις μέχρις από κοινού λήψεως αποφάσεως, πασών των Ορθοδόξων Εκκλησιών και τούτο προς πρόληψιν προφανούς διχασμού του σώματος της Ορθοδοξίας".

(Μεταγλώττιση)

"Ο Μ. Αρχιεπίσκοπος αφού προσφώνησε τα συνοδικά μέλη, έθεσε ενώπιον τους τις αποφάσεις που λήφθηκαν στην Κωνσταντινούπολη από το Πανορθόδοξο συνέδριο ως προς το ζήτημα του ημερολογίου και άλλα εκκλησιαστικά ζητήματα, εισηγήθηκε δε όπως η Εκκλησία Κύπρου μη σπεύσει στην εφαρμογή των αποφάσεων που λήφθηκαν λόγω της ανώμαλης κατάστασης την οποία διατρέχουν τα εθνικά και εκκλησιαστικά μας πράγματα, αναμείνει δε την απόφαση όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών μέχρι τη σύγκληση Οικουμενικής Συνόδου.

Μετά από συζήτηση των συνοδικών μελών, ανταλλαγή γνώμων λήφθηκε απόφαση όπως σε κανένα διάβημα μη προβεί στο παρόν η Εκκλησία Κύπρου.

Κατά συγκυρία δε είχε ληφθεί την προηγούμενη από τον Μ. Αρχιεπίσκοπο τηλεγράφημα του προεδρεύοντος της Ιεράς Συνόδου της Μεγάλης Εκκλησίας, το οποίο ο Μακαριώτατος υπέβαλε ενώπιον των Συνοδικών και το οποίο έχει ως εξής:

" Ενώ πλησιάζει ο χρόνος που ορίστηκε για εφαρμογή ημερολογίου, παρακαλούμε επισπεύσετε απάντηση".

Μετά την απόφαση που λήφθηκε από την Εκκλησία Κύπρου, ο Μ. Αρχιεπίσκοπος απέστειλε προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο το ακόλουθο απαντητικό τηλεγράφημα:

" Ιερά Σύνοδος Κύπρου διασκεπτόμενη επί των αποφάσεων του διορθόδοξου συνεδρίου έχοντας υπ' όψη την κρισιμότητα των εθνικών και εκκλησιαστικών πραγμάτων παρακαλεί τη Μεγάλη Εκκλησία όπως αναβάλει την εφαρμογή των αποφασισθέντων μεταξύ των οποίων και το περί Ημερολογίου, εισηγηθεί δε τούτο στις υπόλοιπες αδελφές Εκκλησίες μέχρι τη λήψη από κοινού απόφασης, όλων των Ορθοδόξων Εκκλησιών και τούτο προς πρόληψη προφανούς διχασμού του σώματος της Ορθοδοξίας".

Το νέο ημερολόγιο δεν εφαρμόστηκε τελικά τον Οκτώβρη του **1923**, αλλά πολύ αργότερα, το Μάρτη του **1924**.

Στο μεταξύ είχε αρχίσει από το Γεννάρι του **1924** νέα αλληλογραφία μεταξύ Αρχιεπισκόπου και Πατριάρχη Γρηγορίου που διαδέχθηκε τον Μελέτιο (Ελευθερία **30.1.1924**) χωρίς να έχει ξεκαθαρίσει το θέμα με τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο να υπόσχεται στον Πατριάρχη ότι θα ζητούσε τις απόψεις και των άλλων Κυπρίων Ιεραρχών ξανά.

Ο Πατριάρχης με τηλεγράφημά του στον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο καθόριζε ως ημέρα εφαρμογής τη **10η Μαρτίου 1924**

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΚΥΡΙΛΛΟΝ

Λευκωσίαν.

" Κατόπιν εισαγωγής παρ' Ορθοδόξοις πολιτικού Ημερολογίου μεγάλη σύγχυσις παρατηρείται σχετικώς εορτολογίω. Εκκλησία Κων/πόλεως εκτιμώνσα επείγον ζητήματος προτείνει αφομοίωσιν εκκλησιαστικού και πολιτικού ημερολογίου προστιθεμένων δεκατριών ημερών εις δεκάτην προσεχούς Μαρτίου. Πασχάλιον μένει άθικτον, επομένως προσεχές Πάσχα τελεσθήσετε συμφώνως καθεστώτι. Ελπίζοντες Υμετέρα Μακαριότης συνταχθήσετε προτεινομένη μερική διαρρυθμίσει, παρακαλούμεν απαντήσαι τηλεγραφικώς".

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

(Μεταγλώττιση)

" Υστερα από εισαγωγή από Ορθοδόξους πολιτικού Ημερολογίου μεγάλη σύγχυση παρατηρείται σχετικά εορτολόγιο. Εκκλησία Κων/πολης εκτιμώντας επείγο ζητήματος προτείνει αφομοίωση εκκλησιαστικού και πολιτικού ημερολογίου προστιθέμενων δεκατριών ημερών σε δεκάτη προσεχούς Μαρτίου. Πασχάλιο μένει άθικτο, επομένως προσεχές Πάσχα θα τελεσθεί σύμφωνα με το καθεσ. Ελπίζοντες Μακαριότης Σας θα συνταχθεί με προτεινόμενη μερική διαρρύθμιση, παρακαλούμε απαντήσατε τηλεγραφικώς".

Σε απάντηση του πιο πάνω τηλεγραφήματος ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος ανέφερε στον Οικουμενικό Πατριάρχη ότι θα συνεννοείτο με τους υπόλοιπους συνοδικούς, μέλη της Ιεράς συνόδου Κύπρου και το πόρισμα της τέτοιας συνεννόησης θα τηλεγραφούσε στην Παναγιότητα Του.

Προς τον σκοπό αυτό ο Μ. Αρχιεπίσκοπος έστειλε σχετικές επιστολές με αντίγραφο του τηλεγραφήματος του Οικουμενικού στους Μητροπολίτες Πάφου, Κιτίου και Κερύνειας.

Στις 27 Φεβρουαρίου και ενώ πλησίαζε η ημέρα εφαρμογής του νέου ημερολογίου όπως είχε καθορισθεί, δηλαδή η 10η Μαρτίου, η Ιερά Σύνοδος

επαναλάμβανε την εισήγηση της για σύγκληση Διορθοδόξου Συνεδρίου.

Αγγέλουσα η εφημερίδα "Ελευθερία" στις 27.2.1924 τις αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου έγραφε ότι με την απόφαση είχε διαφωνήσει ο Μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος Μυλωνάς ο οποίος υποστήριξε όπως και η Εκκλησία της Κύπρου εφαρμόσει το νέο ημερολόγιο μαζί με τις εκκλησίες της Κωνσταντινούπολης, της Ελλάδας της Σερβίας, της Ρουμανίας και άλλων.

Αναφερόταν στο τηλεγράφημα:

" ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ
Κωνσταντινούπολιν

" Ιερά Σύνοδος Κύπρου ποθούσα κανονικήν ταχίστην διευθέτησιν επειγόντων Πανορθόδοξων ζητημάτων εν οίς και ημερολόγιου ευλαβώς εισηγείται σύγκλησιν Πανορθόδοξου Συνόδου εν Ιερουσαλήμ, Κυριακή Πεντηκοστής ενεστώτος έτους, προλαβανομένου ούτω ολεθρίου διχασμού Εκκλησίων και Ορθοδόξου ποιμνίου εκ μονομερούς μεταβολής ημερολογίου, Εκκλησία Κύπρου ποιουμένη έκκλησιν πέποιθεν εισακουσθή εισήγησις αυτής και ανασταλή σχεδιαζομένη άμεσος μεταβολή

Ο ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

(Μεταγλώττιση)

"Ιερά Σύνοδος Κύπρου ποθούσα κανονικήν ταχίστη διευθέτηση επειγόντων Πανορθόδοξων ζητημάτων στα οποία και ημερολόγιο ευλαβώς εισηγείται σύγκληση Πανορθόδοξου Συνόδου στην Ιερουσαλήμ, Κυριακή Πεντηκοστής τρέχοντος έτους, προλαβανομένου έτσι ολέθριου διχασμού Εκκλησιών και Ορθοδόξου ποιμνίου από μονομερή μεταβολή ημερολογίου, Εκκλησία Κύπρου κάνοντας έκκληση είναι πεπεισμένη εισακουσθεί εισήγηση της και ανασταλεί σχεδιαζόμενη άμεση μεταβολή".

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος ενημέρωσε για την πρόταση του και τους Πατριάρχες Αλεξανδρείας, Ιεροσολύμων και Αντιόχειας, αλλά η προσπάθειά του δεν βρήκε αναπόκριση.